

Retouradres: Postbus 49, 3000 AA Rotterdam

Stedin Holding N.V.

Blaak 8, 3011 TA Rotterdam

Postbus 49, 3000 AA Rotterdam

Provincie Zeeland
t.a.v. Statenleden en griffie
Abdij 6
4331 BK Middelburg

Datum 26 juni 2026

Behandeld door

Onderwerp Informatie programmacommissie
Provinciale staten

Geachte leden van de programmacommissie,

Een verkiezingsprogramma schrijven is een kans om echt het verschil te maken voor Zeeland. De beweging Zeeland 2050, met haar ambitie om Zeeland te ontwikkelen als krachtbron voor Nederland, als aantrekkelijke woonprovincie en als Europees knooppunt voor duurzame energie, laat zien dat die ambities breed gedragen worden. Als regionale netbeheerder in Zeeland werken wij bij Stedin nauw samen met TenneT, de landelijk netbeheerder, om het elektriciteitsnet toekomstbestendig te maken. Dit vraagt ook om een bredere blik op het energiesysteem: circa 70% van het huidige energieverbruik bestaat nog uit gas en zal de komende jaren moeten verschuiven naar andere energievormen, zoals elektriciteit, warmte en waterstof. Door in de komende statenperiode sterker in te zetten op een integraal energiesysteem, kan het elektriciteitsnet gericht worden ontlast. Graag spreken wij u aan op een thema dat de komende coalitieperiode bepalend zal zijn voor het waarmaken van die ambities: de capaciteit van het elektriciteitsnet en de rol die de Provincie Zeeland daarin kan spelen.

De urgentie is concreet. Sinds de zomer van 2023 is het 150 kV-hoogspanningsnet van TenneT in Zeeland vol. In grote delen van de provincie kunnen bedrijven en instellingen daardoor geen nieuwe of zwaardere elektriciteitsaansluiting krijgen, niet in Terneuzen, op Walcheren, Schouwen-Duiveland en Tholen of in Reimerswaal. Dat kan remmend werken op economische ontwikkeling, maakt verduurzaming van de industrie moeilijker en kan leiden tot vertraging van woningbouwprojecten.

Er is ook goed nieuws. TenneT en Stedin hebben de afgelopen periode al meerdere keren ruimte kunnen vrijspelen op het elektriciteitsnet, waardoor de wachtlijst deels kan worden ingelopen. In juni 2025 konden voor het eerst 61 bedrijven en instellingen van de wachtlijst af, dankzij een flexcontract met een batterij-installatie in de haven van Vlissingen. In de periode daarna volgde een tweede ronde, waarmee het totaal op circa 80 klanten en 377 MW uitkwam. Begin juni 2026 is daar een derde stap bijgekomen: 173 Zeeuwse bedrijven en instellingen krijgen ruimte op het stroomnet, mogelijk gemaakt door een herijking van de congestieanalyse waarmee circa 260 MW transportcapaciteit is vrijgespeeld. Dit laat zien dat de inspanningen van netbeheerders, bedrijven en flexibiliteitsleveranciers vruchten afwerpen. Maar het lost het structurele tekort niet op. Daarvoor zijn grootschalige netuitbreidingen onmisbaar, en is goede samenwerking met de Provincie Zeeland daarbij doorslaggevend.

Stedin investeert tot en met 2030 bijna 1 miljard euro in het Zeeuwse elektriciteitsnet. TenneT werkt tegelijkertijd aan 13 versterkingsprojecten in de provincie. Goede samenwerking met de provincie is daarbij doorslaggevend: ruimte voor nieuwe infrastructuur, snellere procedures en bestuurlijke regie maken het verschil. Wij vragen u

om energie een concrete plek te geven in uw verkiezingsprogramma, zodat we samen netcongestie kunnen verminderen.

Congestie en wachtlijsten: van heel Zeeland op slot naar beweging

In vrijwel de gehele provincie Zeeland is sprake van afnamecongestie op het hoogspanningsnet. De congestiegebieden omvatten Walcheren Noord, Terneuzen Braakmanhaven en Buitenhaven, Schouwen en Zierikzee, Reimerswaal West, de staart van Zuid-Beveland en oostelijk Tholen en Sint-Philipsland.

De structurele oplossing vereist grootschalige netuitbreiding over meerdere jaren, van beide netbeheerders: nieuwe 150 kV-stations bij Zierikzee en Tholen (afhankelijk van het nieuwe 380 kV-station Halsteren) een nieuw station aan de Liechtensteinweg in het Sloegebied, en op langere termijn een nieuw 380 kV-station bij Terneuzen. Deze projecten kennen vertragingen van één tot twee jaar. Naar verwachting zijn alle grote uitbreidingen in Zeeland uiterlijk in 2037 volledig afgerond.

Flexibel vermogen helpt de huidige situatie te overbruggen en wordt een vast onderdeel van het energiesysteem. De piekbelasting in Walcheren-Noord, waarbij de netbelasting met Pasen en Kerst het hoogst is door toerisme en gelijktijdig energiegebruik, illustreert hoe specifiek en Zeeuws de uitdagingen zijn.

Met flexcontracten kunnen pieken worden afgevlakt en de structurele capaciteit moet groeien.

Wat betekent congestie concreet voor Zeeland?

- Bedrijven die willen uitbreiden of elektrificeren staan soms jaren op de wachtlijst, ook na de recente deeloplossing van 173 aansluitingen.
- Beperkte netcapaciteit kan de voortgang van verduurzamingsprojecten, zoals elektrificatie, waterstofproductie en CCS, vertragen.
- Bij nieuwbouwprojecten kan aansluiting op het gewenste moment onder druk komen te staan wanneer netcapaciteit ontbreekt.
- Maatschappelijke voorzieningen zoals scholen en zorginstellingen komen niet automatisch aan de beurt. Zij moeten actief maatschappelijke prioritering aanvragen.

Wat vragen wij van de provincie?

- Maak energie, inclusief netcongestie, een vast onderdeel van de provinciale bestuursagenda en risicomonitor.
- Ondersteun bekendheid van het maatschappelijk prioriteringskader: zorg dat de zorginstellingen, scholen en andere vitale functies weten dat zij voorrang kunnen aanvragen op de wachtlijst.
- Neem in provinciaal ruimtelijk en economisch beleid op dat energie-infrastructuur, inclusief netcapaciteit, warmte, opwek en opslag, een harde randvoorwaarde is bij besluitvorming over nieuwe ontwikkelingen.

2. Ruimte en vergunningen: snelheid is alles

Netuitbreiding duurt structureel lang, niet omdat de wil ontbreekt, maar omdat het gemiddeld twaalf jaar duurt voordat een nieuw hoogspanningsstation operationeel is, terwijl de bouw zelf slechts twee tot drie jaar vergt. Een aanzienlijk deel van de doorlooptijd hangt samen met locatiediscussies, bezwaarprocedures en vergunningverlening. Verdere vertraging vergroot het risico dat congestie langer aanhoudt, en daarmee ook dat bedrijven langer moeten wachten, woningbouw later kan worden aangesloten en verduurzamingsprojecten vertraging oplopen.

Wat vragen wij van de provincie?

- Neem energie-infrastructuur (stations, kabels, transformatorhuisjes) structureel op als harde randvoorwaarde in de provinciale Omgevingsvisie en omgevingsverordening.
- Stel een versneld vergunningstraject in voor netinfrastructuurprojecten die direct bijdragen aan het oplossen van congestie.
- Durf als provincie bestuurlijke regie te pakken wanneer locatieprocessen op gemeentelijk niveau te lang blijven liggen. Elk jaar vertraging is een jaar langer congestie.
- Reserveer expliciet ruimte voor nieuwe energie-infrastructuur in gebieden rondom Zierikzee, Rilland, Tholen, het Sloegebied en Terneuzen in provinciale ruimtelijke plannen.
- Ondersteun via het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur Energie en Klimaat (PMIEK) de realisatie van netuitbreidingen in de prioritaire congestiegebieden.

3. Industrie Kanaalzone: ruimte voor de toekomst van Zeeuws-Vlaanderen

Zeeland ontwikkelt zich in hoog tempo tot een Europees knooppunt voor duurzame energie en waterstofproductie. Dat is ook de ambitie die Zeeland 2050 centraal stelt: Zeeland als krachtbron voor Nederland, met de Kanaalzone als klimaatneutraal en circulair havengebied. Het industriële cluster langs het Kanaal van Gent naar Terneuzen staat voor ingrijpende verduurzamingsopgaven: elektrificatie van processen, grootschalige elektrolyse en toepassing van CO₂-afvang.

Het netprobleem in Zeeuws-Vlaanderen is bijzonder complex. Door de geografische ligging, gescheiden van de rest van Zeeland door de Westerschelde, is de Kanaalzone afhankelijk van een beperkt aantal verbindingen. Het centrale knooppunt Westdorpe voedt héél Zeeuws-Vlaanderen; uitbreiding hiervan is voorzien voor 2031–2033. De structurele congestie-oplossing vereist een geheel nieuw TenneT 380 kV-station bij Terneuzen, waarvan de inbedrijfstelling niet eerder dan 2034–2037 wordt verwacht. Tot die tijd blijft beperkte netcapaciteit naar verwachting een belangrijke belemmerende factor voor verdere groei en verduurzaming in Zeeuws-Vlaanderen.

Tegelijkertijd biedt het gebied kansen. Flexcontracten met industriële partijen in de regio hebben al ruimte vrijgespeeld op het elektriciteitsnet, waardoor een deel van de wachtlister kon worden ingelopen. De Provincie Zeeland kan dit proces versterken door heldere keuzes te maken over de toekomst van de Kanaalzone. Tegelijkertijd vraagt de verdere ontwikkeling van de Kanaalzone om een bredere systeembenadering, waarin opwek, opslag en energiegebruik in samenhang worden ontwikkeld. Naast uitbreiding van het elektriciteitsnet ligt er een kans om industriële restwarmte beter te benutten via regionale warmtenetten, bijvoorbeeld voor de gebouwde omgeving en glastuinbouw. Ook de ontwikkeling van grootschalige energieopslag en lokale opwek kan bijdragen aan het ontlasten van het net en het vergroten van de leveringszekerheid. Een integrale aanpak, waarin deze elementen expliciet worden meegenomen, helpt om de beschikbare capaciteit efficiënter te benutten en de verduurzaming van de industrie en de regio te versnellen.

Wat vragen wij van de provincie?

- Geef in provinciaal beleid een heldere visie op de toekomst van de Kanaalzone. Dat geeft Stedin en andere investeerders de planningszekerheid die nodig is om de eigen investeringen in de regio goed te kunnen programmeren.
- Werk samen met Stedin aan korte doorlooptijden voor de geplande uitbreidingen in de Kanaalzone, van station Westdorpe tot de verzwarende verbindingen richting Axel en Hulst. Hoe sneller locatieprocessen en vergunningen worden afgerond, hoe eerder bedrijven in de regio kunnen rekenen op meer netcapaciteit.
- Ondersteun samen met de gemeenten het aantrekken en faciliteren van flexibiliteitsleveranciers in de regio. Elk megawatt flexibel vermogen dat beschikbaar komt, speelt ruimte vrij op het elektriciteitsnet waardoor meer bedrijven in de Kanaalzone kunnen worden aangesloten.

- Verken samen met Stedin, gemeenten en bedrijven de mogelijkheden van energy hubs en lokale opslag op bedrijventerreinen in de Kanaalzone. Zo kunnen bedrijven de periode tot de grote netuitbreidingen zo goed mogelijk overbruggen.

4. Netbewuste nieuwbouw: meer woningen met dezelfde netcapaciteit

Zeeland wil groeien: meer inwoners, meer woningen, meer bedrijvigheid. Zeeland 2050 schetst een toekomst van sterke dorpen en bruisende steden, met Goes, Middelburg, Terneuzen, Vlissingen en Zierikzee als groeiend stedennetwerk. Die ambities staan direct onder druk door netcongestie. Er is onvoldoende ruimte op het net om alle geplande woningen en bedrijven zonder meer aan te sluiten.

Netbewuste nieuwbouw biedt een uitweg: woningen die vanaf de ontwerpfase rekening houden met beperkte netcapaciteit maken het mogelijk meer te bouwen met dezelfde ruimte op het net. Andere provincies leggen hiervoor al normen vast in de omgevingsverordening. In Zeeland is deze benadering nog niet overal expliciet verankerd in beleid, terwijl de druk op het net in verschillende gebieden al aanzienlijk is.

Daarbij gaat netbewust bouwen breder dan alleen elektriciteit. Juist in Zeeland liggen kansen om warmteoplossingen nadrukkelijker mee te nemen, zoals warmtenetten, geothermie, aquathermie en inzet van industriële restwarmte. Door deze bronnen vanaf de planfase onderdeel te maken van gebiedsontwikkeling, kan de elektriciteitsvraag worden beperkt en ontstaat er meer ruimte binnen de bestaande netcapaciteit.

Ook vraagt dit om een betere samenhang tussen de verschillende energie- en ruimtelijke programma's. Keuzes die worden gemaakt in de Regionale Energiestrategieën (RES), provinciale energiebeelden en systeemanalyses, in samenhang met de Interbestuurlijke Samenwerkingsagenda Energiesysteem (ISA), werken direct door in de ruimte voor woningbouw. Met de verdere uitwerking richting een Nationaal Programma Energiesysteem (NPES) worden deze keuzes steeds meer richtinggevend, wat het belang van tijdige en samenhangende sturing vergroot.

Wat vragen wij van de provincie?

- Neem netbewuste nieuwbouw op als voorwaarde in de provinciale omgevingsverordening: stel een norm voor de maximale piekbelasting per woning of wijk.
- Ondersteun gemeenten bij de implementatie. Zij hebben provinciale kaders nodig om dit in hun eigen beleid te verankeren.
- Zorg dat provinciaal duurzaamheidsbeleid en subsidies netbewust zijn: vermijd subsidies die in congestiegebieden juist extra netbelasting veroorzaken.
- Borg de samenhang tussen RES, ISA, provinciale energiebeelden en ruimtelijke keuzes, en neem hierin regie. Zorg dat deze doorwerken in programmering van woningbouw en energie-infrastructuur, in lijn met de afspraken uit het Nationaal Programma Energiesysteem (NPES).
- Veranker in deze afspraken expliciet de inzet op warmteoplossingen en alternatieve energiesystemen, zoals warmtenetten, geothermie, aquathermie en restwarmte, zodat deze volwaardig meewegen in gebiedsontwikkeling en de druk op het elektriciteitsnet wordt beperkt.

5. Laadinfrastructuur: netbewust laden in een provincie met een eigen karakter

Zeeland heeft als eilandenprovincie een bijzondere mobiliteitsopgave. Het eilandenkarakter, de afstand tot de Randstad en het grote aandeel toerisme maken goede en bereikbare laadinfrastructuur extra belangrijk, én extra uitdagend voor het elektriciteitsnet. Zeeland 2050 zet in op betere bereikbaarheid en meer inwoners. Elektrisch rijden is daarin een vanzelfsprekende component. Maar juist in Zeeland zien we hoe laadgedrag het net kan belasten: de zogenaamde toeristische piekbelasting op Walcheren-Noord laat zien dat pieken rond Pasen, Kerst en de zomervakantie direct doorwerken in de netbelasting.

Door laadpalen netbewust in te richten en laden te verschuiven naar momenten waarop het net minder belast is, kan de netbelasting aanzienlijk worden beperkt, zonder dat automobilisten daar merkbaar hinder van ondervinden.

Wat vragen wij van de provincie?

- Neem netbewust laden op als voorwaarde in concessies voor publieke laadpaalexploitanten, zodat laadpalen kunnen worden aangestuurd op momenten van netcongestie.
- Stimuleer Vehicle-to-Grid (V2G) in provinciaal beleid: elektrische auto's die op piekmomenten terugleveren aan het net spelen ruimte vrij op het elektriciteitsnet en helpen de congestieproblematiek verlichten.
- Houd bij de planning van nieuwe laadinfrastructuur langs toeristische routes, bij veerhavens en op campings rekening met de netcapaciteit in dat gebied en stem dit af met Stedin.

De successen van de afgelopen periode laten zien wat er gebeurt als netbeheerders, bedrijven en overheden concreet samenwerken. Die samenwerking willen wij ook de komende coalitieperiode voortzetten en versterken. Stedin werkt in Zeeland al jaren nauw samen met de provincie en de 13 gemeenten. Die samenwerking is voor ons vanzelfsprekend en van grote waarde, juist omdat de netproblematiek vraagt om gezamenlijke keuzes over ruimte, planning en beleid. Wij zijn dan ook graag bereid om de programmacommissies nader te informeren, het gesprek aan te gaan of inhoudelijke input te leveren die uw verkiezingsprogramma op deze urgente thema's kan verrijken. Neem daarvoor contact op via onderstaande gegevens.

Met vriendelijke groet,

Regiodirecteur Zeeland